По конфіскаті — другий наклад.

Ч. 54 (10.437). Львів, середа 11. березня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.

Конто почт. щад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунія 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

„Рекомпензата".

Справа ревізії кордонів між Німеччиною і Польщею, справа, яка ведеться вже від грудня мин. року, не сходить з порядку дня. Напруження в політичних сферах Европи і трівога в Польщі вказує, як незвичайно поважною й актуальною є ця справа. Промова, яку недавно виголосив мін. Скшиньскі в комісії закордонних справ польського сойму, а в якій він апелював до почуття чести Франції, та радикальна зміна пересівців в закордонній політиці вказує, що німецькі пропозиції не були ні тайною, ні несподіванкою для керманичів польського державного корабля. Несподівано заскочили німецькі домагання тільки польське громадянство,

Успішність польської політики підтверджувано добуттям Волині, Виленщини, Сх. Галичини, Сілезії і кількох гірських сел Яворини, успіхами в Ризі, в Раді Амбасадорів, „стабілізацією" валюти, конкордатом з римською курією, умовою, що — так сказатиб — благословляє теперішні польські кордони.

Цікаво, що справа ревізії кордонів зійшлася якраз з моментом їх освячення римським папою. Можна би на цю тему снувати думки, як різко нераз справи „божі" розходяться зі справами людськими, з вимогами буденного життя. Та ми не будемо встрявати в гущавину цих розбіжностей.

Незаперечним фактом є те, що справу ревізії польських границь на заході, справу ревіндикації Помория й Сілезії висунено на порядок дня. Фактом є, що німецькі домагання піддержує Англія, фактом є, що Франція почуває себе дуже незручно у створеному положенні. Націоналістична Франція, Франція Мільрана й Поанкаре голосить, що не слід забувати про Польщу, але Франція радикальної лівиці противиться відкиданню витягнутої до згоди німецької руки. Французька політика не може опиратися тільки на французько-польському договорі. Франція не може думати про власну безпеку тільки під кутом піддержки молодих, новоповсталих держав. Особливо Польща є дуже симпатична з огляду на недавні терпіння польського народу, але тепер цю молоду державу розсаджують дріжджі звірінного шовінізму й загребущого націоналізму. Становище французької лівиці інтерпретують польські політичні чинники, як намагання приспати вагу й чуйність польської прилюдної опінії та закликують громадянство, щоби воно показало пазурі ворогові.

Ці наші замітки є тільки замітками між рядками тієї важливої дискусії, яка ведеться на сторінках европейської преси з приводу німецьких пропозиций.

Нам йде про що инше. Зворот Німеччини в східному напрямі є зовсім природний і неминучий. Великий німецький народ, що скоро очуняв після небувалої катастрофи, не має иншого виходу, як шукати сфери впливів і поширення на сході. Зновуж Польща, заінтересована не тільки вдержанням у державному звязку всіх „кресів", але й їх національною „уніфікацією", не в силі ставити відповідно сильного опору німецьким вимогам. Та ядро цілої справи міститься в чому иншому без огляду на те, коли прийде до здійснення німецьких плянів.

Ясно, що до хвилі віднови французько-російського союзу, Франція мусить обороняти свою дотеперішню союзницю — Польщу. І коли прийде до позитивного розгляду німецьких пропозиций, чи тепер, чи в близчій або дальшій будуччині, то рекомпензатою для Польщі буде схід, закріплений західною Европою теперішньої граничної лінії на сході.

Ще в Генуї твердив Л. Джордж, що на сході між Балтійським і Чорним морем істнує плинкий стан. І до нинішнього дня не наступило нічо, що могло би вказувати на припинення пливкости, на вдістнування ціпкости того стану. Навпаки, ціла низка подій: польський режім на східних „кресах" і „диверзійні ватаги", становище українського громадянства без ріжниці соціяльно-політичних поглядів, ствердження Комінтерном, що українська справа є найважнійшою проблемою осередньої Европи, — все те вказує, що стан на сході, на межі Европи й Евразії характеризує пливкість, гнучкість, непостійність і непевність, і то ще в більшій мірі, як це було в часі генуенської конференції. Правда, рішенням Ради Амбасадорів з березня 1923 р. фактично признано за Польщею зах. великодержавами границю рижського трактату, одначе тільки на відповідальність договірних сторін: СРСР, і Польщі. Иншими словами: та границя є позбавлена міжнародньої санкції, рижський трактат не є втягнений в аннали Ліги Націй і має дійсне значіння тільки так довго, як довго Польща або СРСР, схоче його респектувати. Досі те респектування було досить проблематичне, навіть ілюзоричне. Та це не виключає рекомпензати на сході за досить болючі поправки на заході. „Schmerzgeld-ом" за приєднання Німеччини, за гарантійний пакт, за забезпеку Франції, за „вічний мир" на Рені, за одобрухання Польщі може бути зареєстрування рижського трактату в Союзі Націй, може бути запорука великої антанти для польських границь на сході.

І така запорука була би — проблематичного значіння для Польщі, бож гарантійний пакт не має на приміті давати забезпеки Польщі й Чехословаччині, та всеж таки не виключений такий вихід, що може наступити затвердження рижського трактату вже не на відповідальність договірних сторін СРСР. і Польщі, але на відповідальність великої антанти або Ліги Націй. І хоч треба сумніватися, щоби СРСР. пішов на примину західного імперіялізму, то все таки не можна забувати на поведінку хоч би Англії в галицькій справі. Велика Британія була непохитною скалою надій галицьких політиків на вирішення східно-галицького питання в дусі права нації, а всеж таки та сама Англія поклала свій підпис під рішенням Ради Амбасадорів. А сталося це за кабінету Болдуіна, який знов тепер є при владі. Можна бути певним, що як давнійше Сх. Галичина була атутом в англійській політиці супроти Франції, а тим самим і Польщі, так і тепер ту саму ролю можуть відіграти східні „креси". З другого боку не можемо забувати, що большевики заключили й підписали рижський трактат та що вони ціною Сх. Галичини і Волині здобули мир. Значить і тут західно-українська —національна територія була тільки атутом, тільки інвентарним засобом для осягнення певних цілей. І хоч тепер багато говориться про вагу української проблеми як найголовнійшого питання осередньої Европи, то все таки нема непохитної певности, що в пригожій хвилі, для осягнення певних цілей СРСР. може згодитися на рекомпензату. Фактично не було би ніякої зміни, але теоретично істнував би правний акт, наступилоб в значному розумінні пересудження справи шляхом міжнароднього улегалізування істнуючого на сході стану річей. І тому цікавоб булоб знати погляд міродатних чинників СРСР. на справу німецьких пропозиций і поки-що невидвигненої справи рекомендацій.

Ф. Ф.

Ревізія трактатів 1919 р. і західно-українські землі.

I.

Оригінальна теза Англії. — Німеччина без демократії. — Соборність Німеччини. — Інтереси Франції та Англії. — Історичні ремінісценції. — Нова конференція.

Париж, 6. березня.

Ще не встигли відгреміти гармати на західному фронті і в 1918 р., коли Англія — вся від City*) до Оксфорду**) — виставила нову тезу своєї політики: „підняти Німеччину". Це дійсно було новиною в історії: „підняти" країну переможену, яка ще два роки раніше тримала Европу в жаху і була на два кроки від повної перемоги. З властивою собі впертістю при всіх кабінетах, Англія працювала над своєю тезою зустрічаючи офіціозно опозицію, а іноді й фактичний спротив (Франкфурт, Рурщина) з боку Парижа.

„Піднята" Німеччини — сьогодні вже довершений факт. Вона володіє однією з найпостійніших валют в Европі, її буджет дає злишки. Але еконономічне піднаття тягне за собою завжди і політичне, бо „піднаття" країни — це питання авторитету влади, а це проблема політики, а не економії. Яким чином Німеччина витворила сильну владу? Тим, що виключила з центрального уряду краєві уряди (Саксонія) і муніціпальних соціялістів. Дивна річ: соціялісти навіть енергійно не боронилися, а нібито були раді позбутися тягару влади. Аж ось помер останній соціяліст при владі, Еберт, і з ним разом виключається з влади вся демократія. До влади прийшли люде Берестя (Штреземан), люде монархічних переконань і настільки праві, що порівнюючи з ними Бюлов і Бетман-Гольвег були бь лібералами.

Коли лівий бльок прийшов до влади у Франції, він виставив програму замирення з німецькою демократією, при умові гарантії забезпеки Франції („справжній мир"). Памятні всім палкі промови Еріо та Бонкура в Парижі та Женеві, але де тепер женевський договір? Там-же, де уряд Мек-Донельда, себто зник. Лівий бльок простягнув руку до німецької демократії — рука повисла, бо цієї демократії при владі нема, а взяти владу вона не в силі, хочби як її гальванізували промови з Парижа. Іноді, правда, як ось у Магдебурзі, німецька демократія улаштовує маніфестації, але гасла на цих маніфестаціях, призначених для Парижа, звучать ще гірше, ніж заяви Штреземана. Цей бодай не „демократ", а демократи голосно домагаються соборної Німеччини. Це значить: Австрія, Познань, Тироль, Рейн, Саар.., одним словом: програма собору св. Павла з 1848 р., яку слушно вихопив у лібералів Бісмарк і здійснив її залізом.

З другого боку справа забезпеки для Франції стоїть зле. Справоздання про розброєння Німеччини ще

*) Центр Льондону; осідок усіх ділових підприємств, головно банків.

**) Місто славне університетом.

че оголошене, але всім відомо, що воно стверджує страшну войовничу силу Німеччини. (У давній Німеччині у головному штабі було 340 офіцирів, нині на 100.000-ну армію, згідно з версальським трактатом, є їх 240!). Справоздання настільки грізне, що Ерріо виголосив промову в стилі Пуанкаре хотів силою примусити Німеччину, щоби роззброїлася. Льондон иншої гадки, досвід показав, що не можна роззброїти держави, якої народ не хоче роззброїтись; инакше доведеться вічно вести з ним війну, а те, що найбільше нині лякає Англійців, чи то з метрополії чи з доміній — це можливість, що одного дня їх втягнуть знов у союзну систему, яка розріже Европу на дві частини і штовхне страшну німецьку могутність на Росію і на шлях в Індію. Англія воліє мати Німеччину з собою, на Рейні, ніж мати її проти себе в Азії. Щоби накинути свій погляд, Англія має чимало засобів, а в першу чергу: борг Франції супроти неї. Вона дуже добре знає, що Франція нічого не в силі заплатити, і що смішно казати про виплату десятків міліярдів, коли невідомо, що буде з франком за кілька днів. Але англійський скарб, який так розумно допомагає своїй дипльоматії, користується боргами для проведення в Парижі поглядів Foreign Office.*)

Льондон кличе Францію до угоди з Німеччиною. Але з якою? Юнкерською. З почуттям суму та горя повинні французькі радикали та демократи перечитати памятні рядки Ренана з відомої „Інтелектуальної та моральної реформи“, що „пруський юнкер переміг французьку революцію в 1814 р., він завдав смертельний удар Правам Людини“. Якби Ренан дожив до наших днів, тоді він міг би знов бачити перемогу юнкра. Страшна дилема для французької демократії: або йти на угоду з французькою реакцією, або знехтувати зносинами з Англією і наразити забезпеку країни. Правда, вона має прецедент уже з часів Гамбетти, коли талановитий трибун пішов на угоду з Бісмарком. А тут ще німецька „права“ пішла шляхом обережної та мудрої політики, не кидаючись напролім на зразок політичних істериків типу Гітлера та Людендорфа. Вона не без безпосереднього впливу англійського посла льорда Абернона, цієї persona grata на берегах Шпре, запропонувала, не більше не менше, як взаємний пакт англьо-французько-німецький для гарантії кордонів.

З першого погляду нібито Версальського договору не порушують, скличуть конференцію, подібно як льондонську влітку 1924 р. Тільки ця конференція, замісць репарацій, трактуватиме про роззброєння і винесе свій плян Дауса у цій справі. Німці торгуватимуться, їм залишать збільшену армію, а тоді вони знов загарантують Версальський трактат. Але правник може здивовано спитати: навіщо ця нова гарантія, коли діло не йде про ревізію. Тому, що допущена до Ліги Націй Німеччина висуне цілком легально § 19. статуту Ліги Націй, який дає їй змогу домагатись перегляднення її кордонів. Легко зрозуміти, що це за кордони. Рейн покищо незручно ще чіпати, а ось Данціг і „коридор“, з яким ні один Німець не може погодитись.

І. Борщак.

*) Англ. мін-ство загорд. справ.

Червона армія.

Дня 22. лютого обходять на території всього СРСР семиліття червоної армії. Історія червоної армії це дійсно історія большевицької революції. Виросла вона з руїн царської армії. Її завязком були невеликі гуртки моряків та робітників. Була вона сфанатизована і не визначалася тоді ні доцільною організацією ні дисципліною. Сильна була саме своїм великим фанатизмом. Той фанатизм не щадив нікого: ні збройного ворога ні безоружного громадянина. Чи не найстрашніші сторінки свого минулого записала червона армія на Україні. Зовсім слушно характеризує член української Революційної Військової Ради Затонський тодішню червону армію словами: „Була це якась страшна, жахлива і разом з тим фантастична казка — та картина високого героїзму і разом з тим отаманщини, розбишацтва і дезертирства, а в цілому це звалося історією червоної армії“. Важко щонебудь додати до тої характеристики. Колиж її так характеризує комуніст, то якою страшною мусить вийти характеристика некомуніста, що переносив чи переживав ті жахливі часи червоноармейського фанатичного шалу з перед кількох літ.

Нині ця армія змінилася цілковито. Перш за все побудована вона на принципах строгої дисципліни. Старшинські становища обсаджені фаховими бувшими царськими офіцирами. Крім цього рік річно випускають червоні військові школи найріжнорідніших типів з військовою академією на чолі цілі кадри молодих фахово й політично вишколених старшин.

Згідно зі заявою Фрунзе нараховує нині червона армія 562.000 люда. Але перехід на територіяльну методу комплетування може кожної хвилини побільшити її численність до кількох міліонів. Отже 562.000 є лише постійними кадрами, що у всякий мент готові приняти в себе цілі сотки тисяч вояків. Про силу та боєздатність червоної армії пише тепер багато й закордонна преса. Навіть львівське вшехпольське „Słowo Polskie“ недавно теж посвятило цій справі цілий цикль чисто фахових статей та визнало, що червона армія при нинішній її організації є дуже небезпечна для ворогів.

Тепер на дневному порядку в РСР є технічне вивінування червоної армії. „Незабезпеченість сучасною бойовою технікою є найслабшим місцем нашої оборони — пише головнокомандуючий черв. армії Фрунзе. — Наша військова промисловість ще не стала як слід на ноги. Її продукція дорога. Щодо основних предметів виробництва вона вдвічи дорожча за довоєнну“. А тому то й поведено тепер незвичайно інтензивну працю в напрямі повного технічного вивінування червоної армії своїми силами. Заки це наступить, робляться величезні закупки технічно-військового матеріялу за кордонами СРСР.

Щож до національного складу червоної армії то він представляється ось як: 65—75 проц. Москалів, 14—18 проц. Українців, 3 проц. Білорусинів, 1 і пів до 2 проц. національностей що не живуть компактною масою на одній території, 8 проц. малих територіяльно обєднаних народів та 1 проц. таких народів, що не привязані до одної території.

В початках істнувала окремо українська червона армія, але пізніще вона влилася до московської червоної армії. Нині окремі національні армії має заступити саме територіяльна система комплетування. На Україні є окрема українська військова округа, якій підлягають всі війська, розміщені на Україні. На чолі округа стоїть українська Революційно-Військова Рада, підчинена безпосередно Всесоюзній Раді. До української Всевоєнради входять між иншими Єгоров, Кайрінг і Затонський.

Українізація червоної армії йде пиняво через недостачу національно-українського командного складу. Та все таки вона йде. Всі майже військові школи на Україні перейшли вже на науку українською мовою. В територіяльних українських формуваннях переходить вже й команда на українську мову. Сила територіяльних формацій заключається ще й у тому, що така обовязує загальна військова підготовка усіх мущин довійськового віку.

В. М.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!

М. ВОЗНЯК. 1)

Шевченко й княжна Репніна.

I.

Це не казка, що розгортається оце перед очима читачів, а справжній епізод із життя двадцятидевятилітнього Тараса Шевченка з часу його першої подорожі на Україну влітку 1843 р.

Побіч Шевченка виступає в цім епізоді його життя головною особою трицятипятилітня княжна Варвара Репніна, донька князя Миколи Репніна, що в 1813—14 рр. управляв Саксонією й від 1816 до 1834 р. був українським генерал-губернатором. Варвара вродилася 1808 р. Дуже гарну освіту одержала вдома. Хоча виросла в роскошах, хоча батько займав високе становище й походив із знатної родини, княжна відзначалася простою вдачею й любила простоту. Її вдача була випливом характеру її батька, прегарної, освіченої, гуманної людини й гарячого оборонця селян, і матери, доньки графа Олексія Розумовського, що від неї дістала в спадщині пристрастний темперамент і живі почування.

Вже рання молодість княжни Варвари настроїла її поважно на ціле життя. Тоді вона пережила велике страждання. Від 1819 р. був адютантом князя Репніна Лев Баратинський, молодший брат російського поета. Він полюбив княжну й вона його. На перешкоді стала мати Варвари, бо Баратинський був за молодий, усього два роки старший від неї. Закоханий Баратинський покинув у 1834 р. службу, поселився на селі й ніколи не женився.

В тім самім році князя Репніна звільнено з посади генерал-губернатора й іменовано членом державної ради. Опісля він виїхав із родиною за кордон і жив у Дрезні, Римі та Фльоренції. За кордоном познайомилася княжна з Миколою Гоголем. Одначе далеко більший вплив на витворення її вдачі мало зближення до Шарля Ейнара в Женеві, що дуже причинилося до її глибокої релігійности.

В 1842 р. вернулися Репніни зза кордону й оселилися в своїм родовім мязгку містечку Яготині, пирятинського повіту на Полтавщині. Яготин дуже надавався на вигідне й наскрізь панське помешкання. Величезний деревляний яготинський дім був оточений півторастадесятинним парком, із закругленою рікою.

Оригінальна й зайнаюча історія цього дому. Його побудував гетьман Кирило Розумовський на Печерську в Києві, на однім із найкращих місць над Дніпром. Раз приїхав до бувшого гетьмана київський командант і звістив його, що на літо очікуються численні війська, котрі переходитимуть через Київ до Туреччини; просив дозволу визначити в домі Розумовського тимчасовий постій, так само, як і в инших обивателів. Кирило Розумовський зразу згодився, але опісля роздумався. Написав розказ у Яготин, щоб негайно вислати в Київ три тисячі підвод і стількиж селян із сокирами. В кількох днях дім розібрано й перевезено до Яготина. Таким оригінальним способом увільнився Розумовський від постою, а дім, як був, поставлено в Яготині.

По переїзді Репніних зза кордону до Яготина в яготинськім дворі жило таке товариство: старий князь був дуже освічений, незвичайно розумний, привітний та гостинний і мав знамениту память; княгиня хорувала, але була привітна й приємна; далі жили тут їх син Василь із жінкою, донька Варвара з своєю товаришкою — Французкою Рекордон, домовий лікар Фішер, крім того приятелька княжни Варвари Глафира Псьолівна, що, відзначаючися мистецьким талантом, мріяла про мистецьку діяльність.

Глафиру Псьолівну, узяли Репніни до себе трилітньою дитиною; в домі Репніних вона виросла й неначе стала молодшою сестрою княжни Варвари. Молодша сестра Глафири Олександра Псьолівна писала вірші. Про один із тих віршів, Свячену воду, згадав Шевченко в передмові до плянованого нового видання Кобзаря з 1847 р. Згадавши, що Караджіч і Шафарик і инші зосталися Славянами, щирими синами своїх матерей і здобули добру славу, заохочував Шевченко до розумної праці „во імя матері нашої України безталанної“ й на зразок наводив Олександру Псьолівну: „А щоб ви знали, що труд ваш не мимо іде і щоб не дуже чванилась московська братія своєю Ростопчиною, то от вам Свячена вода, написана панночкою, та ще і хорошою, тілько не скажу якою; бо вона ще молода і боязлива; а переверніть пудові журнали та пошукайте, чи нема там чого небудь такого. І не турбуйтесь, бо — єй Богу! — не найдете“.

Здається, Шевченкові припав до вподоби замітний вплив його поезії на вірші Псьолівни. Цей вплив піддавав декому з дослідників думку приписати Шевченкові вірш Псьолівни п. з. До сестри. Словами вірша:

Нам з тобою, моя сестро,
не ходити в парі:
твоє серце світить ясно,
моє ж давно в хмарі —

хотіли характеризувати відносини між Шевченком і княжною Репніною.*) Тимчасом і наведені слова й закінчення вірша

Нехай доля, що змалеку
мене не злюбила,
тебе щиро привітає,
сестро моя мила —

вказують, що Олександра Псьолівна мала в своїм вірші на думці справжню старшу рідну сестру Глафиру, що з любови вийшла заміж за Дунін-Борковського.

(Продовження буде)

*) Фр. Каминскій. Еще шутка ... Шевченка. (Кіевская Старина, т. XI, стор. 32...)

[illegible]оковини поета.

Ро[illegible] великих поетів є най[illegible] живучими з усіх історичних [illegible], коли вони стають націо[illegible] святом народу.

[illegible] та держава мають хвилини [illegible] ваги, ніж поява, хоча би [illegible]ніших творів літератури. [illegible] битвй і при дипльоматич[illegible] часто вирішується доля [illegible] швидкійше, ніж довголітнім [illegible] найбільшого письменника. [illegible] історичних роковин, яких [illegible] силі прокинути в масі по[illegible]стямного захоплення, рівний [illegible]ній стихії бунту...

А проте найвеличнійші хвилини [illegible] поривів та довершень є [illegible] символами життя, що [illegible], мов образ осяяний авре[illegible]. Найбільшою їх заслугою є [illegible] вони рішили колись про [illegible] розвитку суспільности і роз[illegible] в її морі хвилею, яка по[illegible] збитий із шляху корабель.

[illegible] минула подія має в собі [illegible] поетової уяви перелитої в [illegible] В якому історичному факті [illegible] сила рівна чарові творчо[illegible]ства, що в кожній душі може [illegible]тись, завдяки переживанням [illegible], індивідуальним, найбуден[illegible], без огляду на історичні та [illegible]ні умовини?

[illegible] уродин або смерти велико[illegible] може стати історичним [illegible] звеличуваним як національ[illegible]. Та справжня міць такого [illegible] лежить у тому, що крім [illegible]ього факту лишаються ще [illegible] джерело невпинно нових [illegible] для людей чутливих на [illegible]живання, заворожені кра[illegible].

[illegible]нко, як кожний великий [illegible] став національним генієм, [illegible]ним масово та традиційно, [illegible] долі всіх національ[illegible], яких слава зростає та [illegible]зом з її тінню — з попу[illegible]...

Не треба дивуватись, колиб не[illegible] почулись голоси, що роля [illegible] як національного апосто[illegible]шла до історії. Льогіка істо[illegible] справ є химерною, мов мор[illegible] та потреби живучої су[illegible]. І тому кожна постать, [illegible] на мить за опону сірі[illegible], може завтра вининути [illegible] кращім серпанку сходячого [illegible]

[illegible]: переживання творчої оди[illegible] збережені між палітурками [illegible]омнійшої книжечки нале[illegible] до світа, яким володіють ин[illegible]кони. Це світ найінтимнійших [illegible] одиниці, поза межами [illegible] доступних величин, ясних та [illegible]саних, мов памятник. Кожний, [illegible] втомився чужими та власними [illegible]обами, щоби такими мірами зя[illegible] вартість Шевченка, може [illegible]ово відчинити „Кобзаря" як [illegible] поезій кожного великого [illegible].

Тоді все те, що захололо під [illegible]бораторійним ножем аналізи, мо[illegible]ожити від приливу нашої влас[illegible] крови, свіжої як уперше зазна[illegible] почування. Не лякайтесь, що [illegible] Шевченка написали вже стіль[illegible], що знаєте про нього більш як [illegible] сам хотів вам сказати.

[illegible]ітература про великого поета є [illegible] шойно тоді, коли його [illegible]тики володіють прозою, що [illegible]ється на рівень поезії.

Мих. Рудницький.

І. Келван.

Вульгаризація Шевченка.

Принагідна розмова.

— Чи не думаєте ви, що культ Шевченка дійшов у нас вже до таких меж, серед яких він сам, Тарас Шевченко, губиться, — і ми вже самі не знаємо, кому саме поклоняємось у ньому?

— Навпаки. Адже Шевченко був так само поетом великим своїми могутніми ідеями й мистецькою формою, що громадянином, який мав небувалу у свої часи відвагу виступити отверто в обороні прав і ідеалів нації і свідомо пішов за свій виступ на мучеництво. Маючи такі ріжнородні прикмети й заслуги, Шевченко має право до найбільш ріжнобокого культу.

— Щоби не було ніяких непорозумінь щодо моєї першої уваги, мушу рішуче спростувати. начеб я уважав істнуючий культ Шевченка надто широким у відношенню до його справжніх заслуг для України. Річ не в тому, чи ми шануємо когось „більше" або „менше" мірючи кількістю улаштованих в його честь вечорів і инших урочистих свят. А річ у тому, чи ми, зосереджуючи на одній особі культ найріжнороднійших прикмет мистця й громадянина, проти нашої волі й найщиріших бажань не попадаємо (або не попадемо) з часом у традиційний шабльон і чи наш щирий глибокий пієтизм не найдеться у примусовому положенні виявлятися у формах — банальних. І тому саме таке всестороннє й беззастережне почитання нашого Генія може звузити його дійсну вартість. Шевченко є для найширших мас укр. народу півбогом. Але боги й півбоги античного світа втратили тоді свій авторитет і загирили своє значіння освячених символів, коли їх визнавці так зжились з ними, що аж — вдалися у фаміліярність з ними, стягнувши їх з висот Олімпу на сіру землицю. Отже ми мусимо так само берегтись, щоби свідомість демократичности Мужичого Сина не штовхнула нас до фаміліярности. Маю на увазі саме ті, на мою думку, дивоглядні форми, які, особливо в останні часи, приймає культ Шевченка.

— Так, це правда, що кожний із нас вважає Шевченка „своїм" і що воно на практиці доводить до того, що у Шевченковому „Кобзарі" на силу стараються політики ріжних політичних таборів найти свій власний, не тільки клясовий а то й навіть вузько-партійний, світогляд. І що Шевченком, наче фірмовою вивіскою, нераз заслонюються при своїй par excellence пропагандистичній роботі. Але це не шкодить культові, бо воно все-таки популяризує імя, а з іменем ідеї, яких зрештою не вдасться нікому скривити ні сфальшувати. Правда й те, що ми, влаштовуючи нпр. рік річно шевченківські свята з нагоди роковин його смерти чи народин, робимо це по певному прийнятому шабльоні. Але це діється при всяких прийнятих звичаях, які проте мають першорядне значіння для втримання національної дисципліни, для т. м. періодичного підштовхування пригадками на певні особи й певні події до національної роботи, і врешті для освідомлення мас, які, — хоч і як вже освідомлені — завжди залишаються лише масами. І тому слава Всевишньому, що ми маємо бодай культ однієї людини таким могутнім, як Шевченківський. Де ми булиб сьогодні, колиб не всенаціональне захоплення „Кобзарем", яке перейшло у віковічний пієтизм?

— Ми булиб дуже далеко позаду, але ми булиб далеко дальше вперед, колиб поруч із культом Шевченка, як поета, співця національного горя й пророка майбутніх змагань, — ми мали ще й культ великих наших войовників, великих мужів діла, величніх і трагічних постатей нашого світлого минулого, які в активній боротьбі формували долю нації.

— Не забуваймо, що культ Шевченка почався у ті часи, коли єдино можливим було почитання іменно поета, і коли взагалі вся робота на громадянській ниві ледве виходила зі шат захоплення „малорусскими песнями". Почитання активних борців за волю було т. м. фізично неможливе. Але прийшов час, коли поруч зі „Заповітом" можна було співати „Ще не вмерла" й „Не пора". І тоді, як вам відомо, на Наддніпрянщині почав творитися і змагатися культ Мазепи, але його приборкали сусіди, як обяв „жовтоблакитного контрреволюційного сепаратизму". І знову залишився тільки Шевченко.

— Воно вірно, але тільки в частині. Бо чомуж нпр. у нас, у Галичині, не звертали наші батьки й діди уваги на потребу творення німбу також довкола инших іст. діячів, які на той німб заслужили. Тому, бо вони були такі самі короткозорі й такі же інертні та нелотепні, як ми, їхні внуки й діди. А тимчасом передачею Шевченкові „монополю" на вдячність народу ми зовсім не зробили йому цим великої прислуги. Навпаки. Ми зробили з нього таку ґіґантську постать, що до нині — не маємо про нього ані одної повної критичної студії.

— Не маємо тому, бо взагалі ми не мали й не маємо літературних критиків.

— Ми не маємо синтетичної літературно-критичної праці про творчість Т. Шевченка передусім тому, що ніхто з наших істориків літератури не зважувався підійти до нього, як до чогось органічно цілого, як до якоїсь лише одної величини. Ми не маємо такої праці ще й тому, бо наші історики письменства й ті критики, що були і є, і вся читаюча публика не відчували потреби мати таку працю. Не відчувалиж, бо самі затратили вже свідомість, кого вони почитають у Шевченкові. Затрата тої свідомости довела до того, що вони задовольняються зовнішніми формами його популярности. Але мабуть Шевченко вставши з могили не був би вдоволений тією шаленою „безконкуренційністю" популярности: бо творчість Шевченка розміняли на дрібну монету й сипнули нею в міліони простягнених рук.

— Щож, адже від культу з боку широких народніх мас не можна домагатися якогось холодного обєктивізму й критицизму і не можна так само вимагати таких мистецьких форм, що вдоволялиб смак інтелігента нинішніх днів.

— Про форми культу Шевченка з боку широких мас, т. зв. низів, нічого говорити. Хіба тільки можна висловити ще раз свій жаль, що культ Ш-а є єдиним, який прийнявся у тих широких масах. Але прийнявшись — хай ще довгі часи проявляється так, як тепер, бо його теперішні форми завсіди є ще для отих мас нові, захоплюючі й виховуючі. Але критична синтетична студія не виходить чейже з кол „мас". Від мас не можна вимагати критицизму й обєктивізму, але від критиків і політиків мусимо їх жадати. І лихо тоді, коли вони самі про це забувають і коли про це забувають усі ті культурні й громадянські діячі, які саме й пропагують даний культ і стежать за тим, щоби він не пригас. Треба мати на увазі, щоби підсилюючи вогонь не кидати в нього такого палива, з якого за багато — попелу. Конкретний приклад: Тараса Шевченка використовують не лише російські воюючі комуністи як покришку для ведення на Вкраїні пропаганди інтернаціональних ідей братерства народів і т. д., і не тільки воюючі націоналісти, пропагуючи національну ненависть. Приймім, що це аномалії, які остаточно не пошкодять самому культові. Але ось нпр. прийнявся такий же звичай, така „мода на Шевченка", що гуртові фотографічні знимки обовязково мусять мати у кутику — портрет Шевченка. Портрет Ш-а на фотографії групи семинаристок, матуристів, комітету такого то ювілею, управи такої то партії, робітників такоїто професії, — всюди покутує нещасний Шевченко, а з ним укупі: українська хата, дівчина з довгою косою і сонце з розчепіреним проміннями, як обовязкові орнаментаційні причандали. Очевидно, що єдине враження, яке може викликати така фотографія — це почуття несмаку. Супроти Шевченка такий пієтизм це — профанація, а відносно примітивних вимог естетики — доказ анальфабетизму, який у даному випадку зветься вульгарністю. Вже швидше можна признати якийсь глузд у друкуванню портретів Ш-а на папірчиках від цукорків, бо цукорки призначені для найширшої публики. Прегарне почування переживете, коли ввійдете у селянську хату й побачите поруч зі святим Миколаєм великого портрета Тараса Шевченка, прибраного вишиваними рушниками, а під іконою — том Кобзаря. Але дуже глупо й ніяково будете почувати себе на викладі професора університету, який на доказ своїх наукових або суспільних тез цитуватиме палкі слова нашого поета. Сьогоднишній мізок людини є вже настільки виніжнений, що його не можна безкарно насилувати нічиїм авторитетом. Людський дух став бунтівничий і треба поводитись обережно, щоби грубою поведінкою не викликати нехоти до найсвятійших справ. Традиційний культ мусить бути теж обновлюваний і хоч трошки „модернізований", коли не хочеться внести в нього елементу переситу. Ви самі згадали про шабльоновість концертів. Організуючи рік річно святочні шевченківські концерти, (ініціятиву дають громадянські інституції, які нічого спільного не мають з музикою і співом) чомусь уважаємо, що на них обовязково мусить бути патріотична промова, хор, сольові співи, музичні продукції, деклямація, — разом хорони Біг не менше 10—12 точок програми. Доводиться до того, що на шевченківські концерти ходимо всі — по традиції, і по традиції вислухуємо все геть чисто до самого кінця, але ніяке розуміння ваги традиції, поклонювання їй, і ніякий пієтизм до поета не може нас присилувати, щоби ми признали, що концерт був цікавий, коли він вже з гори, своєю лемішкуватою формою, був нецікавий.

— Щож ви маєте проти шевченківських концертів? Адже музика й спів — це засоби, які промовляють до найширшого кола людей, і тому вони є пригожі для вечорів, присвячених таким всенаціональним геніям, що Шевченко.

— Повна правда — коли мається на увазі читальню „Просвіти". Алеж на музику і спів не всі дивляться як на засіб пропаганди й не на всіх вона ділає як такий засіб. Розумію, коли музичні й співочі товариства уладжують шевч. концерт, щоби вшанувати Кобзаря по свойому і для своїх, себто таких, які йдуть на концерт, щоби своєю любовю музики й співу та своїм щирим захопленням ними приєднатись до ідеалістичних інтенцій фахових і авторитетних аранжерів. Але я рішуче проти того, щоби всі мусіли йти на концерт, виключно ради традиції, на

те, щоби дати доказ свого пієтизму — куняючи три години на стільці, смертельно нудьгуючи, „хрипнучи від слухання" й кривлючи поміму усмішку при викликуванню співаків і музиків, бажаючи їм в душі, щоб якнайшвидше щезли. Бо тоді — це перш за все профанація музики й співу, певних галузей мистецтва. Мені здається, що та „концертова мані" вийшла саме з нетрів, у яких заплуталось розуміння Шевченка, — у цьому втопили концерти, що перетворилися у вокально-інструментальну саламаху, і втратив культ, який виявляється лише в концертах.

— Які ж ви пропонуєте нищі способи виявів нашого пієтизму?

— Не є моєю ціллю подавати тут конкретні ради і вказівки щодо потрібної зміни форм шевченківського культу. На мою думку у цій справі повинні забрати голос перш за все самі так мов. традиційні аранжери шевченківських свят. Вони повинні відповісти на це питання непитані, спонукані свідомістю потреби інших форм культу Шевченка з їхнього боку, з боку чільних інтелектуальних робітників. Поки що ця свідомість не дозріла у них, так само, як у літературних критиків не дозріла ще свідомість бідноти нинішнього стану шевченківської критики. Їм, „фаховцям від Шевченка", все ще вистачають „причипки до причинків", і нам — концерти з патріотичними промовами, які пестяться від бібльограф чних дат і фактів. Нас, „die oberen zehn tausend", не вражає поки що факт, що сліпа вірність певним закоріненим традиційним формам буває иноді доказом... убожества духа. І тому поки що культ Шевченка бреде дальше в напрямку вульгаризації.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Традиційне свято.

Врочисто обходить ціла Галичина Шевченкове Свято. Обходять його всі міста, майже всі містечка і деякі села. Чим більше місто, тим більша помпа, а чим менше місто, тим більше щирости. Найменше помпи і найбільше щирости — на селах.

Свято Шевченка обходять усі в місяці березні, а приготовляються до нього вже в лютім, а декуди навіть у січні.

Всюди воно менш-більш виглядає так: На естраді стоїть бюст поета, обовязково зроблений на підставі фотографії з тих часів, коли Шевченко запустив козацькі вуса і справив собі баранкову шапку.

Довкола нього зелень і стрічки синьо-жовті або червоні (залежно від того, до якої партії належить комітет свята).

Коли саля є до половини заповнена, починається свято.

На естраду входить боязко офіційний промовець, а на салю певна себе „сметанка" даної місцевости.

Промовець починає говорити, а „сметанка" саме тоді шукає за місцями, здоровиться і перекидається пару словами.

Те, що промовця не чути, нікому нічого не шкодить, бо всі присутні памятають промови з попередніх літ. Прецінь дати і факти все ті самі, а вся сила хіба в цитатах.

Але й цитати здебільша повторюються. Отже на початку все є:

„Світе тихий, краю милий,
Моя Україно!.."

в середині:

„Схаменіться, будьте люде
Бо лихо вам буде!.."

А на кінці:

„В своїй хаті своя правда
І сила і воля!!!"

Між тими цитатами дуже зручно вплетені: біографія поета і спис його творів. Слухачі довідуються, де і коли Шевченко вродився, в кого вчився псалтиря, а в кого паркани малювати, які то він потім писав „чудні" вірші і як його за це тяжко скарали, як то він мало вмів (ледви писати і читати), а як багато відчув.

При характеристиці поета, більше вчені промовці кажуть: „Наш примітивний геній Шевченко...", а менше вчені (автентичне!): „Наш великий єврей Тарас..."

Коли промова нарешті скінчиться, вся саля будиться і бє браво, а дехто кричить: „Біс!"

Промовець сходить із естради і радо приймає гратуляції.

Ще до того грають і співають менше або більше фальшиво і деклямують (у Львові „рецитують") менше або більше на память.

Всі чайковиці мають вільна удивлені-

на „біс" і не було досі випадку, щоб їх усіх не вичерпано.

Коли вже все виделямоване і висп'іване і виграно — публика розходиться домів, щаслива, що має знов цілий рік спокій.

Бюст Шевченка вертає назад на шафу якогось товариства чи читальні...

— — — — — — — —

Шевченко, як відомо, давно вже помер, але дух його панує далі між нами і... помагає людям. Спеціально помагає професорам до іспитів, докторських праць і габілітацій. Його польське походження і ідеї та помисли нахапані від Міцкевича вже неодним відтворили браму університету чи гімназії.

Література про Шевченка в нас така велика, що деякі люде запевняють, що вже все ви снене і розшифроване.

Але мені здається, що воно ще не все ясно. Прошу: Досі не стверджено, до якої партії належав Шевченко.

Всі: від християнсько-суспільників до комуністів мають претенсії до нього. І не без рації! Кождому щось там перепало.

Багато людей твердить що Шевченко комуніст. В одному місці він отверто каже:

„Ой вигострю товариша
Засуну в халяву.."

Та на мою думку Шевченко був радикал.

Правда, не пренумерував „Громадського Голосу" і не знався особисто з Павловим, але прецінь написав:

„І ми — не ми, і я не я
І все те бачив, все те знаю
Нема ні пекла, ані раю
Нема і Бога.. Тільки я!"...

Іоаакиіон Чілк.

Лука Луців.

Тарас Шевченко

в полеміці в „Národ-ix Listá-ах" 1864 р

1.

Зимою 1863/64 року велася пристрастна полеміка в чеських часописах з приводу щойно невдалого польського постання. Як відомо, Поляки, по неуспіхах на полі боротьби, старалися зєднати собі публичну европейську опінію і в той спосіб дипльоматично вплинути на свою користь. Та в тих їх заходах не дуже то їм повелося, особливо в Чехії, бо із польсько-московського непорозуміння вилізло шило із мішка, яке й показалося навіть більшим за сам мішок! Бо навіть прихильники Поляків, маючи під руками „Atlas éthnographique des provinces habitées en totalité ou en partie par les Polonais, par Erckert, 1863" — наводили, що в тій Польщі, за якою Поляки розщибаються (із 1772 р.) була тільки третина польського населення супроти двох третих „інородців" і чиж „мається кривду 1772 р. усунути при помочі нової кривди на народі, який у нічому не винен"[1]. (Тут мали на увазі прилучення українських земель по думці Поляків до відбудованої Польщі. Л. Л.)

До цеї боротьби на слова вмішалися і Українці, за котрих шкуру билися Москалі із Поляками. Маю на думці „Допись" із Київа в 2. ч. львівської „Мети", яку помістило, тоді ще нерішучо — русофільське „Слово" Дідицького. І хоч Українці виступили не тільки проти Москалів, але і проти зазіхань Поляків, то польська преса оту „допись" широко коментувала, як факт, що Москалі нищуть і Українців, а не лише Поляків.[2])

Та оце ясно самостійницьке українське становище не давало спати й Москалям і якийсь безіменний чорносотенець помістив у 228 ч. „Srbskó-го Dnevnik-а" допис із Київа, який в 5 ч. за 1864 р. подали й празькі „Národn-í List-и", звідки й я нею користуюся. Отож цей „Москаль із Київа" крім здивування, що „чесного Дідицького" „Слово" помістило цю декларацію Українців, пише дослівно: „Не повірите, з якою погордою дивляться всі українські (малоруські) поміщики та духовенство[3]) на гурток брадників і авантуристів, перенятих шкідливою для цілости Росії наукою: Костомарова, Куліша, Основи (!), Шевченка і других. Імена їх (чи й „Основи"? Л. Л.) виговорюються з прокляттям". Цей анонімний „малоросик" як найстрашніший козир проти Українців підніс те, що автор інкримінованої декларації є пан С., який (О, Боже! — Л. Л.) „є під надзором поліції".

2.

Осінню 1863 р. зачав у Празі виходити щоденник „Národ" при близшій співучасти Палацького, Рігера, Венціга й инших. Цей „Народ" по словам „Gazet-и Narod-owoi" — „хотів показати, неначебъ то вінъ любить всіхъ Словянъ, а справді поставивъ собі ціллю вірно служити Московському урядові".[4])

Не наша річ входити в вірність цього польського осуду, але правдою є, що „Народ" поставився проти Польщі, а найбільшим аргументом своїм уважав, що „Поляки роблять те саме Українцям, за що нарікають на Москалів".[5]) „Поляки уважають, писав далі цей кореспондент із Берна, Українців за Поляків, котрі говорять нібито тільки зіпсутим польським діялектом". Погляд цей не свідчить, по його думці ані про велике польське знання в лінгвістиці, ані про зручність польської словянської політики.

На цей то допис відповів „Поляк, котрий зі зброєю в руках не міг воювати проти царських посіпах" — якийсь Йосиф Штейніке в 19. ч. „Nár. List-iв" дня 5. січня 1864 р.

Стаття його фігурувала як „Надіслане", але між текстом на першій сторінці. Пан Штейніке відмовляв морального права осуджувати польську політику супроти Українців тим людям, які уважають Українців за „югороссів". Свою оборону Польщі закінчив Штейніке так: „Всі автори протипольських брошур в Чехах[6]) твердять зі своєї сторони, що Українці це лиш Росіяне і ось ще один із авторів польоножерної (polakožroutské) брошури п. Иосиф Ранк[7]) в „Критичнім Додатку" до „Nár. List-iв" зачисляє Шевченка до „російських письменників".

3.

Коли заглянемо до „Критичного Додатку", вгорі згаданого, то знайдемо в ч. 1 і 2. за 1863 р. і в 1. за 1864, статтю И. Ранка: „Огляд російської літератури", де на ст. 24 (ч. 1 1864) є така замітка: „В 8 ч. „Русской Библіотеки"[8]) в Липську є побіч гарних поезій Пушкина, Лермонтова, Шевченка і Некрасова й такі, які не варта доукуватися". Як бачимо, то И. Ранк не допустився жадного фальшування із приналежністю Шевченка, тож і не диво, що в найблищому числі „Nár. List-iв" появилося й його „Надіснане" рівнож між текстом під заг. „Шевченко і пан Штейніке", де каже що, „ніхто цього не відмінить, що [illegible] інкримінованому числі 8. „Рус. Бібліотеки „в Липську за р. 1859 [illegible] біч віршів Пушкина, є й вісім [illegible] езій Шевченка, а на виказуван[illegible] ріжниць між обома поетами не [illegible] ло там місця. Що Шевченко [illegible] українською мовою, є мені що[illegible] менше так відомо, як і па[illegible] Штейнікові, а щож тичиться ук[illegible] їнської справи, думаю, що найкр[illegible] ще рішиться вона самими Украї[illegible] цями — самим народом".

Отака дискусія йшла про Ш[illegible] ченка в Празі перед четвертими [illegible] ковинами його смерти. Хоч во[illegible] й далека від якогось більшого з[illegible] чіння — то всетаки думаю, [illegible] оця польська зачіпка й рішуча чеська відповідь — можливо причинилася до популярности і поширила інтерес чеської читаючої публики до нашого генія.

4.

На закінчення не зайвим було б додати, що в цьому самому числі „Критичного Додатку", де була згадка Ранка про Шевч[illegible]а, друкувалася і стаття редакт[illegible] „Мети" Ксенофонта Климковича: „Українська література" (ст. 20—24). Чи стаття ця була де друкована раніше по українськи, сумніваюся, бо в „Меті" за 1863 р. її немає (бракує тут у Празі тільки 1 і 2 чч. за 1863 р.) а редактор „Руської Письменности" т. VII. ст. 432—434 не згадує про неї. Климкович ясно відділив українську літературу від російської і визначив їй одно із перших місць між славянськ[illegible]ми. Про Куліша обіцює сказати [illegible] пізніше а тут дав огляд українських видань за 1860—1862 рр., де зібрав 39 назв. між тим і Шевченкові поеми, видані осібним виданням: Гамалія, Тополя, Тарасова ніч, Катерина, Наймичка і т. д. До цього видання прикладав Климкович велику ва[illegible] і розповів таку про це пригоду: Один учитель, як ще були неділь[illegible] школи, не маючи букваря, вз[illegible] Шевченкову „Катерину" і чит[illegible] старим „вусачам", які плакали з г[illegible] дости. „За годину научилися пізн[illegible] вати букви, за дві знали в книж[illegible] читати, а за три вміли доволі [illegible] лику поему на память!"(?) (ст. 2[illegible]) На цім і закінчу оці рядки про [illegible] лоси в чеських часописах про Ш[illegible] ченка перед шістьдесяти рок[illegible]

---

[1]) Пор. брошуру Иосифа Ранка: Поляки а Росіяне (Poláci a Rusové), Словянські замітки. Прага 1863, ст. 11 і 46.

[2]) Голоси польської преси є зібрані в 4. числі „Мети" за грудень 1863 на стор. 329—340.

[3]) Редакція „Nár. List-iв", яка стояла по стороні Поляків, додала, що на Україні поміщики і духовенство є прецінь російське, або змосковщене, тому не диви[illegible] є його становище!

[4]) Порів. „Мета", 1863 ч. 4. „Переглядъ ріжнихъ часописей" ст. 335.

[5]) „Národ." ч. 8. із 5. січня 1864. Допис із Берна.

[6]) Крім згаданої брошури є в ун'в. бібліотеці разом з нею оправлена й друга книжечка анонімна: „Чеські замітки над польським питанням", накладом Грегра, 1863 р. В Празі, ст. 2—28. Тут рівнож боронять Українців.

[7]) И. Ранк (* 1833) автор вже згаданої брошури, урядовець у празькому магістраті і автор численних російсько-чеських і чесько-російських словарів, 1889 р. дістав від Олександра III. брилянтовий перстень.

[8]) Бібліографічний опис цеї книги гляд. у рецензії І. Франка на книгу М. Комарова „Шевченко въ литературѣ и искусствѣ" — ЗНТШ. 1904.

У. С. Р. Р.

Низовий радянський апар[illegible]

Народній Комісаріят Робітничо-[illegible]ської Інспекції України перевів обслідування низового радянського апарату [illegible] районах і 10 сільрадах в кожній г[illegible] Виявилося, що низові радянські ор[illegible] як сільські ради і районові (волостні) [illegible]тети, є нічим иншим тільки подат[illegible] урядами, що стягають з населення [illegible]ки та виконують ріжні инші зарядж[illegible] вищої влади. В просвітній і еконо[illegible] ділянці ці органи майже нічого не роб[illegible] Стан просвіти і народнього здоров[illegible] представляється дуже сумно. На Київщ[illegible] в 10 обслідуваних районах школи обним[illegible]ють 33 проц. дітей шкільного віку, а [illegible] деяких районах на 70 тис. населення [illegible] тільки одна лікарня з 30 ліжками. Шк[illegible]диво відбивається на діяльности низових органів часте змінювання членів [illegible] одному випадку протягом року десять [illegible] зів змінили голову районового [illegible] (вибор[illegible]го!). Населення незадоволене представ[illegible] ками місцевої влади (яких зрештою са[illegible] „вибірає!", бо допускаються зловжи[illegible] і брутально поводяться з населенням.

(„Більшовик" 27. II. 25).

Приготування до весняних засівних робіт.

Народній Комісаріят земельних спра[illegible] України дістав від союзного уряд[illegible] 3,300,000 карб. на закупно засівного [illegible] ня для незаможного селянства. Крім [illegible] на цю саму ціль відступив [illegible] Український Сільсько-Господарський Бан[illegible] в сумі 4,500,000 карб. Гроші ці [illegible] но на місця і відбувається [illegible] тільки насіння, а також ху[illegible]оби і [illegible] інвентаря. Недавно прибуло з [illegible] 150 тракторів, які розділено вже по [illegible] ніям, в найближчому часі [illegible] доставлена сільсько-господарських [illegible] і знарядів, закуплених для України.

(„Більшовик". 25. II. 1925).

Український „Революційно-демократичний Союз“.

Парижські „Последнія Новости“ з 1. марта н. р. приносять таку новину з Чехо-Словаччини: На міжпартійному зїзді представників партій: українських соціялістів-революціонерів, незалежних соціял-демократів групи В. Винниченка (відміна українських комуністів), галицької радикальної партії, групи соціялістичної молоді і організації „Село-Спілка“ постановлено органiзувати обєднання перечислених організацій, під назвою „Революційно-Демократичний Союз“. В основу тої організації покладено таку плятформу: 1) Незалежна Україна. 2) Обєднана (соборна) Україна. 3) Диктатура революційно-демократичних елементів (селянство, робітники і трудова інтелігенція). 4. Радянська форма правління.

На чолі Революційно-Демократичного Союза стоять В. Винниченко і М. Шаповал.

Союз різко ворожий до політичної лінії С. Петлюри. Під теперішню пору Союз має намір розвинути енергічну діяльність, бо від якогось часу розпоряджає значними матеріяльними засобами. В найближчому часі намірено видавати власний орган „Трудова Україна“, який буде виходити в Празі один раз на тиждень“.

Стільки „Последнія Новости“. У цих інформаціях є трохи правди, а то настільки, наскільки вони стверджують давні заміри М. Шаповала й В. Винниченка обєднати ріжні сяк-так споріднені з ними ідеольогічні течії. А проте слід приняти цю вістку з великим застереженням, як по формі так і по суті. Нам відомо напр., що „Село-Спілка“, як професійна організація, трималася здалека від суто-політичних комбінацій. Дальше: Незалежних соціял-демократів ніяк не можна причисляти до комуністів, а знову — як довідуємось із цілком автoритетного джерела — радикальна партія, як така, не стоїть у ніякому відношенню до згадуваного „Револ.-демокр. Союзу“. Вістка „Посл. Новостей“ мабуть викличе відгук безпосередньо від груп і осіб, про які там згадується.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Союз Народів.

9. III. було перше інавгураційне довірочне засідання С. Народів під проводом Чемберлена. Усталено денний порядок. С. Народів займатиметься: нотою Німеччини в справі приступлення до С. Н., військової контролі в Німеччині, Мадярщині, Болгарії, санації Австрії й Мадярщини, виділення екум. патріярха, нові вибори в смузі Зари, справи Данціґа. На четверговім засіданні Чемберлен зложить звіт у справі женевського протоколу. Анґлія заявить, що готова розглядати прихильно кожен поважний проєкт гарантії мира висунений С. Нар.

Риков про Польщу.

Риков при замкненні дискусії на сесії ЦВК. в Тифлісі заявив, що ряд товаришів домагається скріплення активности в відношенні до Польщі, та щоби вона зліквідувала ворожі виступи на границі СРСР. Сподіється, що польський уряд скінчить з граничними суперечками.

Вибори през. Німеччини.

Райхстаґ приняв уряд. предложення речення виборів президента Німеччини на 29. III. Колиб 1. голосування не дало висліду, друге буде 26. квітня. Принято проєкт закона, яким покликано през. держ. триб. Сімона на заступ. през. Німеччини.

Коли заключать ґар. договір?

Дейли Тел. звідомляє, що дальші переговори в справі гарант. договору відбуватимуться звич. дипл. шляхом. В Льондоні думають, що оконечне рішення západе перед осінню. Предложили до переговорів запросити й Америку.

Кінець женев. протоколу.

Париські часописи обговорюють широко програму С. Народів. Є погляд, що женевський протокол, підписаний в жовтні м. р., відішлють до слід. збору С. Народів у вересні і за той час його там оконечно похоронять. Зате заступлять женевський протокол договором пятьох, цебто договором безпеки між Францією, Анґлією, Бельгією Італією й Німеччиною.

Преса про ґарант. договір.

„Інтрансіжан“ „Журналь“ і ин. занавчують, що зах. границі Польщі що инше а східні що инше. На заході заключать договір Анґлія, Франція, Італія, Бельгія й Німеччина, а Польщі виразно порадять бути розумною. „Таймс“ пише, що Польща мусітиме заплатити рахунок за гарант. договір, бо Німеччина може приступити до договору щойно за ціну ревізії своїх сх. границь. Чемберлен у Парижі питається: Що важнійше? чи порозуміння на заході, чи мниме ослаблення Польщі? „Менчестер Гардіен“ пише, що анґлійський уряд не буде перешкоджувати Німеччині в змаганнях змінити східні границі. Громадська англ. думка підпомагатиме Німеччину в відзисканні данціґського коридора і Гор. Шлеська. „Еко д' Парі“ пише, що в Льондоні зовсім не дбають про ґарантію польських границь. „Журналь“ пише, що Чемберлен і Еріо йдуть рука в руку для приготування гром. думки до гарант. договору пятьох.

НОВИНКИ.

— **Від Редакції.** В звязку зі запитами можливими непорозуміннями та для виминення хибних інтерпретацій зазначуємо що тимчасове ведення редакції спочиває в руках редакційної колеґії, при чому обовязки технічного редактора сповняє п. Іван Рудницький (І. Кедрин.)

— **В нинішні 64-роковини смерти Т. Шевченка** ми були змушені — з уваги на невеличкий розмір часопису — обмежити шевченківські статті лише до двох додаткових сторінок. Одночасно починаємо друкувати довший фейлетон М. Возняка п. н. „Т. Шевченко і княжна Репніна“.

— **Конфіската.** Вчорашнє (53) число „Діла“ сконфісковано за передову статтю п. н. „Ключ склепіння Европи“, із якої прокуратура вичеркнула стільки тексту, що із залишених вирізків лише з найбільшим трудом можна схопити провідну думку статті.

— **Ukrainica.** У „Празер Прессе“ з 6. ц. м. (ч. 65) находимо знову у рубриці „Slavische Rundschau“ відділ „Ukraine“, на який склалась вінбитка депешоnту М. Бутовича „домовик“, довша статейка д-ра В. Залозецького: „Мистецтво старої Руси“, та Бібліографія.

— **Оплата листів до Данціґа.** Досьогодні листи, висилані до Вільного Міста Данціґа треба було оплачувати по 18 сот. (вагою до 20 грамів) чи то 35 сот. (вагою 20—250 гр.). Тепер листи до Данціґа оплачується такими самими марками, що у внутрішньому обороті в Польщі, себто по 15 сот. за звич. лист.

— **Польська „flota napowietrzna“ і польські патріоти.** На сторінках „Слова польського“ є постійна рубрика „Popierajmy flotę napowietrzną“, де друкується імена тих патріотів, які посилають з грошевими датками задля збільшення збройної сили польської держави.

— **Сердечна просьба українських інвалідів.** Українські інваліди, які втратили на визвольній війні найбільше добро людини: очі, — просять наших пластунів і пластунок і взагалі молодь, яка має чимало вільного часу, жертвувати кілька хвилин для читання їм часописів і книжок. Адреса: вул. св. Софії 75|II., Домівка інвалідів.

— **Шевченківське свято у Кракові.** Заходом всіх українських товариств в Кракові відбудеться дня 15. марта 1925 Концерт в честь Тараса Шевченка у великій салі „старого театру“ в Кракові о 7.30 год. вечір.

— **Есперантський літній університет.** В Женеві відбудеться від 31. липня до 7. серпня міжнародній університетський тиждень в мові есперанто. Університетські професори і наукові капацітети ріжних країн викладатимуть в міжнародній мові предмети з чотирьох наукових ділянок: 1. Психольоґія і педаґоґіка; 2. Мовознавство; 3. Міжнародне організаційне право; 4. Електро техніка й радіо. Перший відділ організує відома вища педаґоґічна школа: Інститут І. J. Rousseau і там викладатимуть в мові Есперанто про найновійші проблеми психо-аналізи славно-звісні вчені професори Пєр Бове женевського університету, Шарль Будоен, автор „Суґестії і автосуґестії“; Флюґель з льондонського університету. Вже кількасот студентів ріжних країн вписалося туди. Цікаво, чи вдасться цей новий спосіб вживання міжнародньої мови для наукових викладів перед ріжномовною авдиторією.

— **Транзит до Рад. Союзу.** „Празер Таґблят“ інформує, що крізь Польщу пущено з Чехословаччини 250 ваґонів усякого краму, призначеного для Рад. Союзу. Є там: цукор (найбагатша колись у світі на цукор Україна — нині імпортує цукор з заграниці!), машини, мануфактура і сільські вироби.

— **Білети на концерт Шевченка** уладжуваний заходом Українських Товариств у Львові дня 12 марта н. р. в салі Муз. Тов. ім. М. Лисенка, продає книгарня Наук. Тов. Шевченка — Ринок ч. 10.

1544а) 1—1

Хто досі не прислав ще коляди на „Рідну Школу“ — зробить це негайно, бо инакше не буде поміщений у виказі коляди на „Рідну Школу“, який Головна Управа УПТ-ва на днях складає по громадам і повітам і оголосить у часописах. — Секція „Рідна Школа“ УПТ-ва. Ринок 10. II. пов.

З судової салі.

Процес „бессарабівців“.

(§ 67 к. з.)

Дня 9. березня в 9-тій годині почалася в окружному суді у Львові при вул. Баторія перед звичайним карним трибуналом розправа проти 10-ти обвинувачених за злочин з § 67 к. з. (шпіонажа).

Розправа являється далеким відгомоном голосної в минулому році трагедії бл. п. Бессарабової.

Всі обвинувачені впали жертвою фантастичних зізнань на поліції першого споміж трьох (В. Коваленка), що відкликав усі свої зізнання перед слідчим судією.

На лаві обвинувачених засідають:

1) **Василь Коваленко** false Городецький, ур. 1894 р. в Петрограді, православний, жонатий, батько 1 дитини, сотник армії У. Н. Р.

2) **Андрій Мельник**, ур. 12. грудня 1890 в Волі якубовій, пов. Дрогобич, гр.-кат., нежон., бувший начальник ген. штабу армії У. Н. Р., тепер лісовий інжинір, син Атаназія, що в вісімдесятих роках ділив гірку долю д-ра Івана Франка в дрогобицькій тюрмі.

3) **Евген Зибликевич**, 28 літ, ур. в Самборі гр.-кат., вільного стану, слухач права, караний в процесі проти Степана Федака.

4) **Ірена Вахнянин**, 30 літ., ур. в Копичинцях, гр.-кат., замужна, мати двох дрібоньких діточок, жінка професора гімн. Богдана Вахнянина з Перемишля.

5) **Богдан Зелений**, 23 літ, ур. в Добрянах, пов. львівського, гр.-кат. вільний, студент техніки.

6) **Микола Білянський**, ур. 26. лютого 1900 в Янковцях, пов. тернопільський, гр.-кат., вільний, рільник.

7) **Федь Воробець** ур. 23/9. 1902 в Жовкві вільного стану, студент техніки;

8) **Михайло Ґац**, ур. 1901 в Глубічку вел. тернопільського пов., рим. кат., вільного стану, стельмах;

9) **Франц Штик**, ур. 8/3. 1901 у Львові, гр.-кат., вільного стану, абітурієнт гімн., караний в процесі проти Ст. Федака;

10) **Гринько Лихолат** ур. 1892 в Потоку, гр. кат. вільного стану, на розправі неприсутний бо смертельно хорий лежить у шпиталю.

Боронять: Коваленка — д-р Степан Шухевич; Мельника — д-р Михайло Волошин і д-р Іван Блажкевич з Дрогобича; Евгена Зибликевича — д-р Макс Левицький і д-р Ол. Марітчак; Вахнянинову — д-р Вол. Загайкевич з Перемишля; Богдана Зеленого — д-р С. Шепарк; Білянського — над. Добрянський; Воробця — д-р Ів. Волошин; Михайла Ґаца — д-р Ст. Біляк з Городка; Штика — д-р Степан Шухевич; Лихолата — д-р Лев Ганкевич.

На внесення прокуратора розправа відбувається явно.

Склад трибуналу.

Проводить: радн. Маєр; вотанти: радн. Соха і радн. Антонович.

Протокол веде: аплікант Серковскі.

В ролі знавців заявлені є: капітан Герцог і капітан Белінк.

По відчитанню акту обвинувачення в польській мові зажадала оборона відчитання того самого в матерній мові всіх обвинувачених тобто в українській. Прокуратор заявив, що закон про мову не вимагає відчитування акту обвинувачення в українській мові, але в рішення тої справи передає трибуналові. Трибунал відкинув внесок оборони та заявив, що закон про мову взагалі не противиться відчитанню акту обвинувачення в українській мові, але цього й не вимагає. Через те приступив до переслухання першого обвинуваченого В. Коваленка.

В. Коваленко заявив, що відмовляє всяких зізнань з огляду на те, що трибунал не згодився на відчитання акту обвинувачення в його рідній мові.

Бібліографія.

КНИЖКИ:

Проф. Ів. Огієнко: ЧИСТОТА Й ПРАВИЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ. Підручник для вивчення української літературної мови. Популярний курс з історичним освітленням. Львів 1925. Вид. А. Бардах. Ст. 215.

ЖУРНАЛИ:

МОЛОДА УКРАЇНА. Ілюстр. журнал для молоді. Лютий. Ч. 2. Зміст: О. Олесь: Зима прийшла. Д-р О. Тисовський: Табфйорду. Теодор Зельман: В робітні фотографіка. Роман Завадович: 1) Мета летів моїх. 2) Через файку. В. Хронович: Під крилами гаразду й нужди. Ол. Саліковський: Що то таке історія? Пєр Блянш: Малий Плютарх. Яр. Мандюкова: Про золотоволосу княжну Ярославну. М. Лотоцький: Купець Юрій Гіпе. Шахи. — (Адреса редакції Львів, Зиморовича ч. 3.)

КУЛЬТУРА. Журнал культ., сусп. і політ. життя. Ч. 3. Березень. Кр.: Тарас Шевченко. Паризька Комуна. В. Гіго: На барикаді. А. Арну: Проголошення республики. Е. Лєсагаре: Проголошення Комуни. А. Арну: Нова розділ в книзі історії. А. Арну: Дві постаті Паризької Комуни. П. і В. Маргеріт: Загин Комуни. Карло Маркс про Паризьку Комуну. М. Возняк: З оточення Т. Шевченка. И. Шат: Польська література перед війною. Н. Ковальчик: „Kresy Wschodnie“. Ю. Плеханов: Основні питання марксізму. М. Войткевич: Професійний рух у Польщі. Е. В.: Економічне становище Польщі. Н. Лазаркевич: В політичному безгорою націоналістичного табору. В. Кр.: Фунт і долар. Рольф: Значіння землі в майбутній війні. Ів. Калинович: Бібліографічні звістки. Ріжні вісти.

НАШ СВІТ. Ілюстр. літ.-наук. двотижневик. ч. 2. Зміст: Дніпровський: Фікція й дійсність. Є. Маланюк: Україн. Святиня Київа. Всеукраїнська Акад. Наук. Мистецький промисл Україн. Чорноморе. Григ. Косинка: Голова зоді. В. Павлович: Суч. літ. творчість Наддніпрянщини. М. Дикаменко-І Омега: Українські посли видані Сойном судовій владі. М. К-вич: Український молодий театр. Вільна трибуна. Ріжні відомости.

З. Топеліус: ДАР МОРСЬКОГО ЦАРЯ. Казка. Пер. К. Малицької. Накл. Українського Пед. Тов. Ст. 24. З ілюстраціями А. Манастирського.

М. Покровський: ЕКОНОМІЧНИЙ МАТЕРІЯЛІЗМ. З рос. перекл. Ольга Праста". Передрук з „Культури“ ст. 30.

Михайло Хвильовий: РЕДАКТОР КАРК. Передрук з „Культури“ ст. 32.

Мубал: НА ЧИСТУ ВОДУ... Збірка. Бібл. „Рогатинця“ ч. 1 Рогатин. ст. 60.

Л. К—в: ПРОФЕСІЙНІ СПІЛКИ І ЇХ ЗАВДАННЯ. Передр. з „Культури“, ст. 80.

МОЛОДЕ ЖИТТЯ. Часопис українського пласту. 15. лютого ч. 1. Зміст: Поклик Гін. — Богдан Кравців. Передовим. — Стороженвий журавель. Наші „Пречіи“. — Р. М—ш. і О. Явемченко. Чорноморські й Запорожці. — Орлине Перо. Лісовик і Ровчен та. — Самітний Олень. Значіння танцю. — З оповідань Бі-Пі. З пластового табору в Підлютім 1924 р. — (З книжки) Молоді спартаки (пласт на Великій Україні). Фільм з життя скавтів. — О. Я. До змагань! — Д-р О. Т. З пластового світа: Кооперація данських пластунів. — О. Я. З нашого життя: На маргінесі минулого року. — Сач. Олень. Стріча на Писаному Камені — Б. К. Старші пластуни в Празі. Avanti. Тим, що відійшли... Пластова хроніка. Адреса: Львів, Домініканська 11.)

„СТАРА УКРАЇНА“. Черговий випуск „Ст. України“ кінчиться друкувати і вийде в половині березня. Випуск цей у цілости присвячений Т. Шевченкови. На його зміст складається ряд цікавих статтей, заміток та богата бібліографія — все з обсягу Ševčenkiana. Крім того він богато ілюстрований. Між ин. в нім поміщено з нововідкриті портрети Шевченка з молодих літ, робота сучасників досить визначних

...их мистців Бальмена і Башілова, а також ряд їх ілюстрацій до планованого в 1844 р. ілюстрованого „Кобзаря", який одначе тодіж попав у руки російських жандармів й аж до недавна пролежав під замком у т. зв. „III-тім відділі" у Петербурзі. Випуск цей надто принесе ще репродукції кількох невідомих автографів та рисунків Шевченка, що зберігаються у Львові. — Редакція й адміністрація „Ст. України" : Львів, вул. Чарнецького 24.

---

†

В четвер дня 12. березня ц. р. о год. 10. відправиться в парохіяльній церкві в **Рогатині**

ЗАУПОКІЙНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

по бл. памяти

Ользі Бассарабовій

Рідня Кинасевичі.

---

† Посмертні згадки.

Анатоль Сас Стрийський, радник скарбу помер по коротка і тяжкій недузі засмотрений Найсв. Тайнами дня 8. ц. м. в 54. р. життя. Похорони відбудуться у вівторок дня 10. ц. м. о год. 4. попол. з передпохоронного дому вул. Кохановського ч. 94. на личаківський цвинтар, на який приятелів, знакомих і товаришів запрошують в безмежнім болю
1569 1—1 *Жінка і діти.*

ОПОВІСТКИ.

Квартет Львівського Музичного Тов-а ім. М. Лисенка, під арт. проводом Ол. Шлапаніївної.
Вівторок 10. III. м. Збараж.
Середа 11. III. м. Тернопіль.
Четвер 12. III. Козівчинці.
Пятниця 13. III. м. Заліщики.
Субота 14. III. м. Бучач. 1556 2—?

Український Театр під дир. І. Когутяка.
Хоростків.
Второк 10. III. „Хмара".
Середа 11. III. „Чорноморці".
Четвер 12. III. „Царевич".
Пятниця 13. III. „Чесна Зузанна". 3—3

Український Наддніпрянський Хор Д. Котка.
У середу 11. III. м. Дрогобич.
У четвер 12. III. м. Дрогобич.
У суботу 14. III. м. Борислав.
У неділю 15. III. м. Борислав.
У понеділок 16. III. м. Дрогобич.
У вівторок 17. III. м. Стрий.
У середу 18. III. м. Стрий. 1507

Заходом Марійського Тов-а Пань відбудуться реколекції для пань в семинарській церкві у Львові вул. Коперника ч. 36 від 16. до 22. марта ц. р. Кождого дня о год. 5. пополудни наука, по науці суплікація. 21. (субота) о год. 3. Сповідь. 22. (неділя) о 8. год. Торжественна Служба Божа, спільне св. Причастіє і закінчення реколекцій. 1542 2—2

Українське Технічне Товариство Львів, Ринок 10. II. пов. В середу дня 11. березня ц. р. о год. 18'30 відбудеться відчит Вп. п. д-ра Ю. Гірняка „Про піднесення промислу". Гостям раді. 1—1

Український церковно - народній Комітет просить українське Громадянство масово підписуватися на „З а я в і", що годиться на уміщення тих підписів у „Пропамятному письмі" до Апостольської Столиці в с п р а в і з б е р е ж е н н я запоручених конституціями унії п р а в Г р е к о - к а т. Ц е р к в и. „З а я в у" можна одержати в Книгарні Наук. Тов-а ім. Шевченка (Ринок 10), в Книгарні У. П. Т. (Руська 3), в Міщанськім Брацтві (Руська 1. пов.), Союзнім Базарі (Руська 20) і Українській Бесіді (Рутовського 22. І. пов.) за зложенням датку 5 сот. на покриття видатків. Инші місцеві українські часописі проситься передрукувати цю оповістку.

ЗУБИ на РАТИ

Зол. 25 завдатку — рата місяч. Зол. 25

ЗАВЕДЕННЯ ДЕНТ. ТЕХН.

ЙОСИФА РАППАПОРТА

площа Марійська ч. 7.
над каварнею De la Paix.
ЦІНИ УМІРКОВАНІ.
1534 Роботи до **14** днів виконується 4—5

Дрібні оголошення.

DÜRKOPP-А машини до шиття поручає склад машин, Городецька 10 а.
1510 6 - 10

КРУЖІВКА (Separator) Alfa Laval: дістане кождий на сплату у Василя Павлюка в Підволочисках на 40, 60, 90, 100, коштує 80, 120, 140, 150, 150, 200, 300, 400, 500, 600 літрів 1568
270, 320, 460, 620, 750, 850 золотих. 1—1

ВИХОВАНИЙ за границею не маючи цілковито знакомства, постійний, богатий власник більшого підприємства, середніх літ, ожениться з панною або вдовою з найбогатших українських кругів. Посередництво не виключене. Належні слати на адресу В. Козар, Львів 1. poste-restante. 1563 1—3

ЯРОСЛАВА ВІДРАКІВНА має до відбору лист в Адміністрації або буде ласкава подати свою адресу. 1564 1—1

ПАСІКА 20 пнів до продажі, улики нові, славянські рамки 48 × 227 Іван Котенжук, учит. Лепіжна пошта Рожнітів.
1565 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Лікарсько-дентист. заведення

д-ра Шимона Раппапорта і Якова Насса

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування й виймлення зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПТ. урядовцям та студентам значна знижка.
1519 6—10

Повітовий Виділ в Долині. Ч. 606.

Долина дня 2. III. 1925.

Конкурс.

На посаду окружного лікаря в Велдіжі з платою XII степеня державних урядників враз зі всіма додатками і ричалтом на поїздки.

До округу належить 14 громад з людністю 12.311.

Удокументовані подання належить вносити до Повітового Виділу в Долині з терміном до 10. квітня 1925.

Предсідник
1553 2—3 *о. Солка.*

Рада Тов-а Краєвий Союз Ревізійний українських стоваришень господарських, позичкових, торговельних і промислових у Львові скликує на основі § 27. статуту

Загальний Збір Союзу

на день 25. березня (марта) 1925 року, на годину 10-ту рано в домівці Сокола-Батька у Львові, вул. Руська ч. 20. (дім „Дністра").

Порядок нарад: 1) Відкриття Збору і 2) Верифікація протоколу Загального Збору з дня 29. лютого 1924 року; 3) Звідомлення з діяльности і рахунків Товариства за рік адміністраційний 1924 та уділення абсолюторії уступаючій Раді (§ 17б статуту); 4) Реферат Голови Товариства інж. Юліяна Павликовського: Сучасна наша кооперативна організація і її завдання в области сільсько-господарської культури; 5) Преліімінар буджету Товариства і усталення членських вкладок союзних кооператив на 1925 р. (§ 9 б і 17 в статуту), 6) Вибір Голови і 12 членів Ради Товариства на рік 1925 (§ 17 а стат.); 7) Внесення і запити.

На Загальний Збір має вислати кожда союзна Кооператива одного відпоручника з правом рішаючого голосу. Відпоручник обовязаний виказати повновластю Кооперативи на письмі і повновласть зложити да руки предсідника Загального Збору (§ 12. стат.). Всі члени союзних кооператив мають вільний вступ на Загальний Збір з правом дорадчого голосу (§ 13 стат.).

Увага! Повновласть має мати такий текст: „Відпоручником нашої Кооперативи на Загальний Збір Товариства „Краєвий Союз Ревізійний" у Львові, який відбувається дня 25. березня 1925., установляємо Вп. ————————".

Повновласть приймаю: (підпис відпоручника).

(Дата, печатка і підписи Управи).
Рада Краєвого Союзу Ревізійного у Льво-
1561 ві, дня 4. березня 1925. 1—1
Інж. Юліян Павликовський голова.

Всілякі золотничі репарації виконується старанно тільки **у МАНДЛЯ, Коперника 14.** 1567 1—

Загальні Збори

Видавничої Спілки „ДІЛО", кооператива з обмеженою порукою у Львові, відбудеться дня **25. березня** 1925 р. о год. 5-ій по полудні в льокалі власнім Ринок ч. 10. II. пов. з отсим порядком нарад: 1. Відчитання протоколу з послідних Зборів. 2) Звіт Дирекції і Ради Надзірної за діловий рік 1923/24. 3) Затвердження балянсу за рік 1923/24 і білянсу отворення на день 1. липня 1924 **та розділ чистого зиску.** 4) Зміна статута § 14. 5) Внески і запити членів. — Звіт, річні замкнення і біланс виложені в льокалі кооперативи на два тижні перед речинцем Зборів. — На випадок неприсутности вимаганого статутом числа членів, відбудуться того самого дня, годину пізнійше, в тім самім локали і з тим самим порядком нарад другі Заг. Збори, які будуть управнені важно рішати без огляду на число присутніх членів. — Львів 3. березня 1925.
2—3 *Надзірна Рада.*

Фортепяни, Піяніна, Фісгармонії дешево і на сплати. Цінники до диспозиції. Тел. 20—45.

КОНРАД ВАЙН І СИН

Львів, Коперника 15. Лише І-на фабриканта.
403 10—10

Заява.

Заявляю привселюдно, що я жадних потвердженнь для М. Фрайліха до „Діла" не подавав, тимбільше що бандажист Фрайліх вже чотири місяці тому помер. За надуживання мого імени виступлю против містифікаторів на судову дорогу.

У Львові 7. марта 1925.

о. Юліян Дзерович,
1—3 управитель учит. сем. у Львові.
